

GEORGES VAN DER KERKEN (1888-1953)

1925

Georges Van der Kerken werd geboren te Elsene op 1 oktober 1888 en overleed te St. Lambrechts-Woluwe op 3 december 1953.

Na het behalen van het diploma van doctor in de Rechten, uitgereikt door de Vrije Universiteit te Brussel, begon hij zijn loopbaan in Belgisch-Congo als magistraat. Later oefende hij er achtereenvolgens de functies uit van gewest-beambte, van krijgsauditeur, van districtscommissaris en van dd. provincie-gouverneur van de Evenaarsprovincie (1919-1924).

Hij werd benoemd tot professor bij het Universitair Instituut voor de overzeese gebieden (1924).

In 1925 werd hij belast met de cursus in de koloniale economie en wetgeving bij de bijzondere handelschool verbonden aan de Rechtsfaculteit te Gent; in 1927 met de cursussen in „Begrippen over het bestuur van Belgisch Congo” en in „Het koloniaal wezen en de wetgeving van Congo” bij vernoemde faculteit; in 1935 met een vrije cursus in „Wetgeving van Belgisch-Congo evenals een overzicht van de vreemde koloniale instellingen” bij dezelfde faculteit.

In de afdeling van de morele en politieke wetenschappen van het Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut werd

hij achtereenvolgens benoemd tot buitengewoon lid (1930), gewoon lid (1936) en directeur (1942).

Hij was lid van het „Institut Colonial International”, van het „International Institute for the study of the Languages and Cultures” en van de „Société des Africanistes”.

Hij was Groot-Officier van de Orde van Leopold II en drager van eretekens in de Koninklijke Orde van de Leeuw.

Zijn eerste en merkwaardigste boek „Les sociétés Bantoues du Congo belge et les problèmes de la politique indigène” werd door Felix Cattier begroet als een standaardwerk, dat door het ruim en doordringend inzicht, waarvan het liet blijken, de vroegere gepubliceerde, gelijkaardige werken overtrof. Het werd

geschreven na langdurige opzoekingen ter plaatse. In de uitoefening van zijn menigvuldige functies kwam Prof. Van der Kerken bestendig in contact met de volksstammen, die in zijn ambtsgebied verbleven. Iedere gelegenheid nam hij waar om de inlandse hoofden en notabelen in hun eigen taal te ondervragen over hun godsdienstige, familiale, sociale en politieke instellingen. De waarachtigheid van de verstrekte gegevens ging hij onderzoeken in de verschillende groepen, die tot hetzelfde volk behoorden en die soms honderde kilometers van elkaar gescheiden leefden. Ook ondervroeg hij missionarissen, ambtenaren en magistraten, die hem door hun langdurig verblijf in het inlands milieu belangrijke en originele gegevens verstrekten. Uit bovengenoemd werk en uit de latere artikelen, die het aanvullen, blijkt dat Prof. Van der Kerken tegenover de inlanders een welgemeende sympathie betoonde, die hem soms ertoe bracht het beleid van het koloniaal bestuur vrijmoedig te critiseren. Maar hij beperkte zich nooit tot afbrekende kritiek; zijn bezorgdheid voor het welzijn van de inlanders en voor het behoud van hun gewoonterechtelijke instellingen dreef hem ertoe zijn opbouwende kritiek uit te werken onder de vorm van voorontwerpen van decreet. Zijn menselijk inzicht in het koloniaal beleid strekt hem blijvend tot eer.

H. ADRIAENS.

PUBLIKATIES VAN GEORGES VAN DER KERKEN

- Les sociétés Bantoues du Congo Belge et les problèmes de la Politique Indigène.* Bruylant, Bruxelles, 1920.
Rapport au Congrès Colonial Belge 1926 sur les Cessions et les Concessions de Terres.
Le Problème des Terres vacantes au Congo. Discours à la séance solennelle de rentrée de la Section de Droit Colonial du Barreau de Bruxelles, décembre 1925.
Le Droit foncier indigène et le Régime Légal des Terres et des Mines au Congo Belge (met MM. HEYSE en LEONARD). Rapport à l'Institut Colonial International.
Notre politique indigène au Congo belge. Revue Congo, 1929.
Rapport sur la collaboration avec les indigènes. Publications du Bureau permanent du Congrès colonial belge, 1930.
Notes sur les Mangbetu. Veritas, Antwerpen.
La structure des sociétés indigènes et quelques problèmes de la politique indigène. Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut, Bulletin der zittingen, III, 2, 1932.
L'administration des sociétés nègres d'Afrique. Congrès der bestuurswetenschappen te Brussel, Paleis der Academiën, 1933.
Le régime des biens des époux en Droit congolais. Institut Belge de Droit Comparé. Revue Trimestrielle janvier-mars 1935.
La répartition des pouvoirs entre la métropole et les autorités locales en Afrique Belge et en Afrique Britannique. Institut Belge de Droit Comparé. Revue Trimestrielle, 1934.
Enkele beschouwingen in verband met de studie der inlandse volken van Belgisch Afrika. Kongo Overzee I, 2 dec. 1934; I, 3 februari 1935; I, 5 juni 1935.
Het Huwelijkscontract in Congo. „Het Huwelijkscontract” door NIKO GUNZBURG, Antwerpen, 1935.
Kritiek op een inventaris der Kongolese volkstammen. Kongo-Overzee, II, 2 dec. 1935, blz. 94-199.
Kanttekeningen bij een studie over de Badia. Kongo-Overzee, II, blz. 179-182, 3 februari 1936.
Enkele beschouwingen in verband met de studie der inlandse volken van Belgisch Afrika. VIII. Wat het ethnografisch en het historisch onderzoek in donker Afrika bemoeilijkt. IX. Over de Reconstructie uitgaande van de cultuur der minder beschaafde volken van Afrika en andere werelddelen. Kongo-Overzee, II, blz. 156-167, 3 februari 1936; II, blz. 271-281, 5 juni 1936.
Les Pygmées, Pygmioïdes et Pygmiformes assujettis aux Mongo, populations bantoues des districts de la

Tshuapa et du lac Leopold II (Congo Belge). Congrès International d'anthropologie et d'archéologie Préhistorique, Brussel, sept. 1935.

Les Croyances religieuses des populations indigènes de l'ancienne Province de l'Équateur (Congo Belge). Congrès International de l'histoire des Religions, Brussel, sept. 1935.

Les métis devant l'anthropologie, l'ethnologie et de la sociologie. Congrès International pour l'étude des Problèmes résultant du mélange des races, Brussel, octobre 1935.

Préface voor Baluba et Balubasies du Katanga van VERHULPEN. Antwerpen, Avenir Belge, 1936.

Rapport sur le Mémoire du R.P. Hulstaert „Le Mariage de N. Kundo”. Bulletin de l'Institut Royal Colonial Belge, Tome VII, 2, blz. 249-252, 1936.

Strekkingen in onze hedendaagse Koloniale politiek. Tijdschrift voor Economie en Sociologie, tweede jaargang, afl. 4, blz. 468-486, december 1936.

Koloniale Kroniek. Tijdschrift voor Economie en Sociologie, derde jaargang, afl. 1, blz. 110-114, april 1937; afl. 3, sept. 1937.

Enkele beschouwingen in verband met de studie der inlandse volken van Belgisch Afrika. X. Waarom syntheses, die al te haastig op grond van onvoldoend feitenmateriaal worden opgetrokken, moeten worden vermeden. De Afrikaanse culturen. Kongo-Overzee, III, blz. 215-225, 4 april 1937; blz. 292-302, 5 juni 1937. Vervolg van een reeks artikelen gepubliceerd in Kongo Overzee, vanaf 1934 : I, 2, blz. 93-102; 3, blz. 151-167; 5, blz. 299-307; II, 3, blz. 156-167; 5, blz. 271-281.

Introduction à l'ouvrage de M. F. DE RYCK, administrateur principal au Congo Belge : Les Lalia-Ngolu : Origines, histoire, mœurs, coutumes, institutions, vie économique, artistique et intellectuelle des Mongandu d'Ikela (district de Tshuapa). Études Coloniales du Trait d'Union, Université Coloniale de Belgique, Anvers, 1937.

La nationalité des Congolais aux sujets belges du Congo. Institut Belge de Droit Comparé, Rev. trimestrielle, n° 4, p. 169-188, oct.-déc. 1937.

Le statut des „sans nationalité” (Heimatlosen) et de leurs descendants en Droit Congolais. Institut Belge de Droit Comparé, n° 1, p. 1-19, jan.-mars 1938.

Religion, science et magie au pays des Mango. Institut Royal Colonial Belge, Communication du 16 mai 1938, Bull. 1938.

Enkele Beschouwingen in verband met de studie der Inlandse Volken van Belgisch Afrika. Vervolg van een reeks artikelen. Kongo-Overzee, IV, 3 juni 1938.

Koloniale Kroniek. Tijdschrift voor Economie en Sociologie, III, afl. 3, blz. 412-414, octobre 1937; IV, afl. 1, april 1938.

De Politiek tegenover de Inlanders. Tijdschrift voor Economie en Sociologie, IV, afl. 2, juli 1938.

Een levenskrachtige bevolking als bron ener nationale kolonisatie. Tijdschrift van het Vlaams Economisch Verbond, bijzonder nummer gewijd aan Democratie, blz. 140-143, maart 1946.

Enkele belangrijke aspecten onzer koloniale politiek. Tijdschrift van het Vlaams Economisch Verbond, blz. 440-443, september 1946.

La participation des Indigènes au Gouvernement et à l'administration de leur pays, en droit public, dans les territoires non-autonomes, en Afrique noire britannique (et spécialement en Gold Coast) et au Congo Belge. Rev. de Droit Intern. et de Droit Comparé, 1-4, 1949; 1-2, 1950.

Les populations africaines du Congo Belge et du Ruanda-Urundi. Encyclopédie du Congo Belge, Bruxelles, Bieleveld, 1950.

Les populations africaines du Congo Belge et du Ruanda-Urundi. Encyclopedie du Congo, Bruxelles, Bieleveld, pp. 80-200.

Cultures et Civilisation. Bulletin de l'Association des Anciens étudiants de l'Inst. Universit. des Territoires d'Outremer, Anvers, juin 1951.

De Afrikaanse Bevolking van Belgisch Kongo en van Ruanda-Urundi. Gent, Boekhandel Fechey, in 16°, 194 blz., 7 kaarten, ill., 1952 (Willems-Fonds).

Le mariage indigène et attitude adoptée par le Gouvernement du Congo belge à son égard. Institut colonial international, 1926.

Artikelen over Belgisch Kongo in „Winkler Prins Encyclopaedie” : *Problèmes d'Afrique Centrale, Civilisations*, enz.